

LMHS

Stipe Orešković

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar, Medicinskog fakulteta u Zagrebu

5 generacija, 10 godina studija, 56 profesora iz inozemstva, 236 studenata. 10.000 sati rada?

Proslava 10 godina studija “LMHS” koja se održala 14.06.2012 na Školi narodnog zdravlja "Andrija Štampar" Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, nije bila posebna po tome što je do zadnjeg mjesta ispunila veliku A dvoranu ŠNZ A. Štampar. Bila je posebna po činjenici uočljivoj na prvi pogled: polaznici studija “LMHS” različitih su struka, dobi, profesija i razina obrazovanja. U proteklih deset godina studij je završilo 236 polaznika u pet generacija: mnogi su se upisali kada su već bili redoviti profesori, brojni su doktorirali i stekli visoka sveučilišna zvanja postali ministri, gradonačelnici, predsjednici komora i Zbora liječnika, glavni ravnatelji kliničkih bolničkih centara, poduzetnici, kreativni pisci, međunarodni savjetnici.... Da su to financijske i logističke mogućnosti dopuštale, da su mogli doputovati iz inozemstva, u dvorani bi bilo i 56 profesora i predavača iz 12 zemalja...

Udruženi timovi pod tim su akronimom odradili i značajne savjetničke poslove za međunarodne institucije i vlade u drugim državama. Polaznici studija osnovali su i značajne profesionalne udruge u zdravstvu. Najvažnije pitanje svakog edukativnog procesa je: kakva teoretska i praktična znanja i vještine nudi studijski program “LMHS”.

Što se može naučiti na Studiju?

Polaznik stječe teoretska i praktična znanja o menadžmentu zdravstvenog sustava i zdravstvenih usluga. Stječe znanja o tehnologijama i procesima pružanja zdravstvenih usluga te o mogućnostima racionalnog, organiziranog i na znanosti utemeljenog upravljanja i vođenja tim procesima. Ovisno o odabranom smjeru - Poslovni, Klinički, Javnozdravstveni, Farmaceutski, Menadžment osiguranja ili Upravljanje u znanosti kompetentan je za primjenu recentnih znanstvenih spoznaja u području istraživanja zdravstvenih sustava i zdravstvenih usluga, te njihovu primjenu u upravljanju kliničkim procesima, vođenju pacijenta i bolesti, farmakoeekonomske evaluacije, te ključnim resursima (osoblje, objekti, programi, institucije) i procesima (financiranje, planiranje, unapređenje kvalitete) u skladu sa principima medicine temeljene na dokazima (evidence based medicine).

Važan cilj skupa bio je aktiviranje udruge «LHMS Alumni» koja će trajno povezati generacije obrazovanih menagera u zdravstvu. Na proslavi se okupio veliki broj studenata proteklih generacija, kao i brojni ugledni javni djelatnici među kojima uz govornike i predsjednik HAZU, akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatskog liječničkog zbora prof.dr.sc. Željko Metelko, direktorica HZJZ dr.sc. Tamara Poljičanin, bivši ministri prof.dr.sc. Ana Stavljenić Rukavina,

prof.dr.sc. Dragan Primorac i brojni drugi ugledni stručnjaci, znanstvenici. Rekapitulirajući prvo desetljeće, voditelj studija Stipe Orešković rekao je kako su najveći uspjeh projekta upravo studenti koji su ostvarili impresivne individualne karijere u hrvatskom zdravstvenom sustavu i inozemstvu, a udruženi timovi profesora i studenata su radili značajne savjetničke poslove za međunarodne institucije i vlade u drugim državama (The World Bank, EU, BiH, Crna Gora, Makedonija...). Kao prvu poruku s tog studija Orešković je izdvojio teoriju o deset tisuća sati ozbiljnog rada potrebnih kako bi se postigli rezultati, iz knjige "Outliers" Malcolma Gladwela.

Na pitanje što je glavna poruka njegovog djela Malcom Gladwel autor knjige Outliers* je odgovorio: "Ono što činimo kao zajednica ili društvo jedni za druge značajnije je od onoga što činimo svaki sam za sebe". Kriza modernog svijeta, kriza zdravstvenih sustava uvelike je utemeljena u nepoštivanju toga pravila. Zbog toga je na proslavi 10 godina studija LMHS uz rekapituliranje onoga što je naučeno u prvi plan izbila rasprava o "10000 hours rule". Kako bi podržao svoju tezu, Gladwell istražuje zašto je većina kanadskih hokejaša na ledu, vrhunskih igrača, rođeni u prvih nekoliko mjeseci u kalendarskoj godini, kako je osnivač Microsofta Bill Gates stekao svoj ekstremno bogatstvo, kako su The Beatlesi postali jedan od najvažnijih fenomena glazbenih u povijesti čovječanstva...Gladwell također istražuje kako kulturne razlike igraju veliku ulogu u percipiranju inteligencije i racionalnog donošenja odluka, te kako su dvije osobe s iznimnom inteligencijom, Christopher Langan i J. Robert Oppenheimer, završili s takvim različitim životnim uspjehom. Tijekom objavljivanja Gladwell često spominje "Pravilo 10.000 sati", tvrdeći da je ključ uspjeha u bilo kojem polju, u velikoj mjeri, pitanje prakticiranja određenih zadataka i vježbi oko 10.000 sati. Knjiga je bila takav fantastičan uspjeh da je, nakon objavljivanja, na listama bestselera provela na broju jedan The New York Timesa i The Globe and Maila, jedanaest uzastopnih tjedana. Recenzenti su kao najzanimljivije izdvojili pitanje: koliko se individualni potencijal ignorira od strane društva? Dok je pisao knjigu, Gladwell je došao do spoznaje da je "najveća zabluda o uspjehu ona da se uspjeva isključivo oslanjanjem na našu pamet, ambicioznost, energičnost i naporan rad." Postoji puno više varijabli uključenih u uspjeh pojedinca. Zato Gladwell naglašava da se ljudi moraju "odmaknuti od ideje da sve što se događa nekoj osobi ovisi o toj osobi".

Prof. Orešković je istaknuo da u hrvatskom zdravstvu treba povezati strateške ciljeve s utemeljenim znanjima, a ta znanja s osposobljenim profesionalcima na svim razinama. Studij obrazuje takve profesionalce i poučava o važnosti profesionalnosti i samokontrole. Unlearning ('odučavanje' od zastarjelih znanja, praksi i obrazaca ponašanja koji nas, istaknuo je, sprječavaju da razumijemo nove procese) jedan je od važijih ciljeva učenja unutar ovoga programa.

Akademik Davor Miličić, dekan Medicinskog fakulteta, čestitao je na studiju i istaknuo kako je javno zdravstvo važna sastavnica sveukupne medicine. LMHS je moderan poslijediplomski studij i ponosan sam, istaknuo je akademik Miličić, što je usideren na Medicinskom fakultetu. Jer mogao je biti i na nekom drugom fakultetu ili sveučilištu. Rijetko koja profesija je toliko široka i zahtijeva interdisciplinarnost kao medicina, zbog toga na Medicinskom fakultetu ima sociologa, pravnika, fizičara, kemičara, biologa,...

Studij je međunarodno prepoznat i razvijao se uz potporu uglednih ljudi. Ne prevelik broj studenata na tom poslijediplomskom studiju pokazuje da je on težio izvrsnosti, a ne masovnosti. Medicinski fakultet mora brustiti izvrsnost i obrazovati kompetentne stručnjake na svim razinama, a najviše su odgovorni oni koji donose odluke, kroje strategiju medicinske prakse ali na odgovornim dužnostima i šire društvene strategije od mirovinske do zdravstvene. Akademik Miličić je naglasio i potrebu stvaranja kompetentnih, obučenih i kritičnih ljudi koji će se moći suočiti s izazovima koje donosi sadašnjost i budućnost. O svemu treba učiti i ni o čemu ne treba improvizirati. Zbog toga nitko ne bi trebao prihvaćati javne odgovorne uloge i funkcije bez obrazovanja i kompetentnosti. Zaželio je još mnogo, uspješnih godina i uspješnih generacija koje će, znanjima koja se stječu na studiju LMHS, postati uspješni lideri hrvatskoga zdravstva. Prof.dr.sc. Jadranka Božikov zahvalila je predsjedniku Republike Ivi Josipoviću, što daje podršku javnom zdravstvu. Glavni pravac djelovanje Škole povezan je sa Štamparovom maksimumom "narod treba proučavati, narod treba poučavati". Javno zdravstvo se bavi populacijom a ne pojedincima poput kliničke medicine i zbog toga je važno razvijati i metode upravljanja u zdravstvu.

Gordan Kožulj, sportaš i uspješan student sveučilišta "Berkley" kroz svoje je iskustvo studija u SAD-u potvrdio točnost 'pravila o 10 tisuća sati' nužnih za kvalitetne pomake. Sveučilište koje u svojoj povijesti ima više od 70 dobitnika nagrade "Nobel" svoje rezultate temelji na multidisciplinarnosti, multikulturalnosti i multikonfesionalnosti. Upravo to omogućava sagledavanje problema iz raznih perspektiva i upravljanje promjenama.

CHANGE MANAGEMENT: STVARANJE I PRILAGOĐAVANJE PROMJENAMA

Polaznici uče misliti i djelovati u kontekstu dinamičkih sustava kroz analize različitih razina menadžmenta promjena (individualna/osobna razina, razina jedinice, razina korporacije i razina cjelovitoga sustava).

Metodologija je primijenjena na analizi potreba za sustavnim promjenama uključujući razine nacionalne ekonomije, ekonomije zdravstva i bolničkog sektora. Predstavljanje i raspravljanje programa reforme zdravstva te analizirane i raspravljene promjene, dinamika i scenariji za nacionalnu, regionalnu i globalnu ekonomsku dinamiku.

Susretanje sa stručnjacima s područja strateškog planiranja iz raznih zemalja EU i učenje o preduvjetima za promjene, uključujući nove ekonomske i institucionalne okolnosti, globalizaciju, efektivnosti scenarija i planiranja i uloge računalne znanosti, tehnologije komunikacija, biotehnologije i nanotehnologije.

Ravnatelj HZZO-a Siniša Varga ustvrdio je, odgovarajući na pitanje iz naslova svog izlaganja "Koliko znanja treba za 22 milijarde kuna?" da ga treba manje nego što se misli, ali više nego što ga sada imamo, te da se pritom ne smije zaboraviti maštu kao važan dio razvitka.

Napomenuo je kako je s napretkom tehnologije dostupno sve više informacija, osobito kada je riječ o zdravstvenim temama, no u odnosu na tu količinu, sve je manje znanja, te upozorio da se odluke u medicinskom, ali i upravljačkom dijelu moraju donositi na temelju dokaza.

PRISTUP STVARNOM SVIJETU I RJEŠAVANJE PROBLEMA: DRUGAČIJI PRISTUP UČENJU

Osim teoretske studij organizira i praktičnu nastavu koja se ostvaruje kroz posjete relevantnim ustanovama i tvrtkama, angažiranjem gostiju predavača i redovitim organiziranjem team buildinga. Obilascima uglednih medicinskih ustanova u zemlji i inozemstvu studenti dolaze do praktičnih znanja o recentnim znanstvenim spoznajama iz područja istraživanja sustava i zdravstvenih usluga i njihove primjene u upravljanju kliničkim procesima, vođenju pacijenta i bolesti te ključnim resursima i procesima u skladu sa principima medicine temeljene na dokazima. Također je omogućeno stjecanje znanja o ponašanju građana i pacijenata u traženju zdravstvene usluge, o mjestima davanja usluga, tehnologijama i procesima koji se koriste pri pružanju zdravstvenih usluga te o mogućnostima racionalnog, organiziranog i na znanosti utemeljenog upravljanja i vođenja tim procesima.

Ministar rada i mirovinskoga sustava Mirando Mrsić, koji je bio prva generacija tog studija, kao najvažnije ističe da je naučio gledati stvari na drukčiji način od onoga kako se ranije naučilo. Motivacija, čovječnost, vizija, suosjećanje, posvećenje, strast, prihvaćanje, učinkovitost i 'team building' neki su od termina kojima je ministar Mrsić opisao ulogu "leadershipa".

GOSTI PREDAVAČKI NA STUDIJU, TVRTKE I TEAM BUILDING

Gosti predavači prenose svoja praktična iskustva iz različitih podsustava zdravstva i zdravstvenih organizacija. Posjetima uspješnim tvrtkama domaćeg i međunarodnog karaktera, studenti dolaze do saznanja od relevantnih ljudi o sustavu i načinu rada istih, sustavima trajne edukacije, projektima koji se vode i uspješnom upravljanju tim segmentima, što obuhvaća upravljanje ključnim resursima i procesima. Pojedine tvrtke omogućavaju upoznavanje s novim tehnologijama koje se uvode u sustav zdravstva, procesom uvođenja i načinom primjene istih. Redovitim organiziranjem team buildinga, studentima se omogućava da kroz taj vid edukativno kreativnih aktivnosti poboljšaju komunikacijske vještine, prepoznaju svoju ulogu u timskom radu i osvijeste sliku o sebi kao osobi, što istima omogućava poboljšanje produktivnosti u sklopu tima i razvijanje osobina vođe.

Predsjednik Ivo Josipović složio se da se treba odmaknuti od starog načina razmišljanja, ali i da je nužno pomagati ljude s talentom, a ne ih marginalizirati, jer su oni ti koji najviše mogu doprinijeti razvitku i izvući državu iz krize. U nadahnutom govoru, navodeći poznati povijesni odnost Mozart-Salieri ukazao je da je deset tisuća sati važno za uspjeh, ali da bez podrške talentu, nadarenim pojedincima nema društvenog progressa. Veliki talenti ponekad ne trebaju Galdwellovih 10.000 sati. Također je istaknuo važnost oslobađanja od zastarjelih znanja, "unlearninga" u procesu "odučavanja" od svega nepotrebnog ili pogrešnog. Povezanost medicine i prava, posebice kroz koncept ljudskih prava u medicini, te orijentiranost na pacijenta, odnosno postavljanje pacijenta u središte bila je važna poruka predsjednikova izlaganja na proslavi 10 godina studija LMHS. Opća deklaracija o ljudskim pravima je izravan instrument za djelovanje u sektoru zdravstva, jer sadrži pojam ljudskog dostojanstva, pružajući pravne i moralne temelje za poboljšanje standarda zaštite na temelju naših temeljnih odgovornosti jednih prema drugima kao članovima "ljudske obitelji" i daje važne smjernice o kritičnim socijalnim, pravnim i etičkim pitanjima kako osigurati "zdravlje za sve".

Današnje društvo i sustav upravljanja, boluju od ozbiljne bolesti, izbjegavanja donošenja odluka koje se prebacuju sve do najviših razina, što je ključni problem koji koči ekonomiju i razvoj društva, istaknuo je predsjednik Josipović. To bi trebala biti tema za one koji uče o upravljanju, kako bi proces odlučivanja bio brži i kako bi odgovarao sadašnjim potrebama društva, dodao je. Ocijenio je da je jedna od temeljnih zadaća reforma mirovinskog sustava, a najveći izazov u zdravstvu bit će usklađivanje financijskih mogućnosti s potrebama, kako građani zbog recesije i slabijeg stanja gospodarstva ne bi dobili i lošiju zdravstvenu uslugu.

Integralan videozapis proslave 10 godina studija LMHS i zanimljiva predavanja moguće je pogledati na:

1. <http://www.youtube.com/watch?v=IUi-ETuPCZs>
2. <http://www.youtube.com/watch?v=Bj6tmZaic5k>